

סיכומי הדרך היומי

ת"ר ושונתם שיהיו דברי תורה **מחודדים** בפיד (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום זצ"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

לשמיעת הסיכומים: 0799-379-634

לע"נ ר' פינחס בן ר' בנימין בינוש זצ"ל

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת פייגע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשת ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת שלח - כ"ג סיון תשע"ז

דף קמ"ו ע"א

חתן השולח לאחר קידושין לבית חמיו תכשיטין ומיני פירות לכבוד אשתו.

אכל או שתה שם בשווה דינר או יותר, סבלונות העשויין ליבלות אין נגבין אחר מיתתו או מיתתה או שמגרשה, שמחמת שמחת אכילתו עמהן מחל. סבלונות העשויין ליבלות ולא בלו, בתכשיטין חשובין איבעיא, ובדבר מועט כצעפיין וקישורי נשים מחל, סבלונות שאין עשויין ליבלות, נגבין, אם שלח סבלונות בתנאי שיחזרו עמה לבית בעלה, כגון שהיו מרובים, נגבין. אם אמר שתשתמש בהן בבית אביה כגון שהיו מועטים, אין נגבין.

איבעיא אם הסבלונות נגבין

בשלח הבעל שליח לבית חמיו.

בשיגרו אליו סעודת חתן.

כשהוציאו לו לפתח בית חמיו לאכול או לשתות, אם הוא כבית חמיו.

[לר"ח באכל בחצי או שלישי או רביע דינר, אם גובה חצי או שלישי או רביע מהסבלונות].

כשהשביחו הסבלונות, אם כיון שחוזר אליו הוי כהשביח ברשותו, או דכיון שצריכה לשלם אם נגנב או נאבד השביח ברשותה.

מעשה באדם אחד ששגר לבית חמיו יין חדש

ושמן חדש וכלי פשתן חדש בעצרת. קא משמע לן חשיבותא דארץ ישראל שממהרת לבשל פירותיה בעצרת. או שאם טען הבעל יין ושמן שלחתי לך בעצרת נאמן.

דף קמ"ו ע"ב

הנכנס לבדוק את אשתו אם היא בעלת מום ובדעתו לגרשה אם תימצא כן ונתברר שאינה בעלת מום ובתוך כך מתה, [וכן כל שמתה אשתו מתוך קטטה שהיה בדעתו לגרשה] כיון שמתה קודם שנתפייסו, אינו יורשה.

השולח סבלונות לאשתו וחזר בו ומגרשה, סבלונות שאין עשויין ליבלות חוזרין, אבל מאכל ומשתה ששלח לבית חמיו אין חוזרין [אם לא פירש שיחזרו לו]. חזרה בה היא מחזירה אפילו אגודה של ירק, אבל שמין להם דמי בשר בפחות שלישי מדמיו.

שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים או חילק על פיו וקנו מידו, אם שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת. אם לא שייר קרקע כל שהוא, אם מת מתנתו קיימת ואם עמד חוזר אליו, דאזלינן בתר אומדנא דכיון שלא שייר ודאי מחמת שנתייאש מן החיים נתן, ואם יחיה לא נתן.

הלך בנו למדינת הים ושמע שמת בנו וכתב נכסיו לאחר ואח"כ מת בנו, לחכמים מתנתו מתנה דלא פירש שנותן מחמת מיתת בנו. לר' שמעון בן מנסיא אין מתנתו מתנה. לרב נחמן טעמו משום דסבירא

נשמח לקבל כתובות אימייל ומספרי הפקס על מנת

שנוכל לשלוח אליכם את העלון

ym5744010@gmail.com | 07373-88-000

הסוכות שבו נידונין על המים, דבמוצאי יום טוב האחרון של חג הכל צופין לעשן המערכה, מטה כלפי צפון עניים שמחים ובעלי בתים עצבין מפני שגשמי שנה מרובין ופירות מרקיבין וזולים, נטה כלפי דרום עניים עצבים ובעלי בתים שמחין מפני שגשמי שנה מועטין ופירות משתמרין ויקרים, נטה כלפי מזרח הכל שמחין שמערבית ממטרת במדה ופירות אינן ביוקר, כלפי מערב הכל עצבין שמזרחית מונעת מטר ומביאה בצורת ויוקר גדול, וזהו לבני ארץ ישראל הגבוהה שצריכה מטר הרבה. אבל לבני בבל השוכנים במצולה וארצם מלוחלחת וא"צ למטר כ"כ מערבית קשה להם שממטרת יותר מדאי ומזרחית יפה להם.

רוח צפונית יפה לחטים בשעה שהביאו שליש שא"צ למטר וקשה לזיתים בשעה שיניצו דשולחן בצפון וע"כ צפונית יפה לחיטין. רוח דרומית קשה לחטין בשעה שהביאו שליש ויפה לזיתים בשעה שיניצו דמנורה בדרום וע"כ דרומית יפה לזיתים.

יום טוב של עצרת ברור סימן יפה לכל השנה כולה.

יום ראשון דראש השנה, אם חם רוב השנה חם ואם קר רוב השנה קר, ונפקא מינה לתפלתו של כהן גדול שלפי העניין שיראה בראש השנה יתפלל ביוה"כ.

דף קמ"ז ע"ב

מתנת שכיב מרע, לאמוראי לעיל ע"א הוא מן התורה. לרבא אמר רב נחמן מדרבנן בעלמא היא שמא תטרף דעתו עליו מתוך צער שיודע שלא יקיימו בניו צוואתו.

המוכר שטר חוב לחבירו וחזר המוכר ומחל החוב, מחול, דהלוקח לא זכה אלא בחוב של המלוה אבל לא נעקר שעבודו מן המלוה [אבל המעות יחזיר ללוקח שהרי הפסיד מעותיו]. וכן יורשו של מלוה יכול למחול. אבל אם נתנו במתנת שכיב מרע אמר רב נחמן שאין יכול המוכר למחול, דעשו חכמים מתנת שכיב מרע כמתנה מדאורייתא.

שכיב מרע שאמר ידור פלוני בבית זה יאכל פלוני פירות דקל זה, לא אמר כלום עד שיאמר תנו בית זה לפלוני וידור בו, דקל זה לפלוני ויאכל פירותיו. והטעם, משום דהדירה אין בו ממש להקנותה, והפירות לא באו לעולם, ודבר שאין יכול לקנות במתנת בריא ליתא גם במתנת שכיב מרע.

יום שני פרשת קרח - כ"ה סיון תשע"ז

דף קמ"ח ע"א

שכיב מרע שאמר תנו הלואתי שחייב לי פלוני

ליה דאזלינן בתר אומדנא בכל מקום שנתן רק מחמת שסבור שמת בנו, לרב ששת משום דהוי אומדנא דמוכח שרק כששמע שמת בנו נתן, אבל חולה דרוב חולין לחיים ליכא אומדנא דמוכח כ"כ.

בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי ולא אמר תנו, כותבין ונותנין דעל מנת לתת לאשתו אמר ומתוך דאגתו שכח. חזרו לומר אף המפרש מיבשה לים והיוצא בשיירא. ור' שמעון שזורי אומר אף המסוכן שקרוב למיתה. לרב ששת דאזלינן בתר אומדנא, לרב נחמן כיון שאמר כתבו גילה דעתו שרוצה לתת גט.

יום ראשון פרשת קרח - כ"ד סיון תשע"ז

דף קמ"ז ע"א

שכיב מרע שאמר כמדומה הייתי שיש לי בן או אמר כמדומה הייתי שאשתי מעוברת ועכשיו שנודע לי שאין לי בן או שאין אשתי מעוברת נכסי לפלוני, ונודע שיש לו בן או שאשתו מעוברת, אין מתנתו מתנה. ואפילו לרבנן דלא אזלי בתר אומדנא שהרי פירש שאם היה בנו קיים היה נותן לו, ולא אמרינן שהזכיר צערו שאין לו בן להוריש לו אבל לא תלה מתנתו בכך.

מתנת שכיב מרע מן התורה

לר' זירא אמר רב, דכתיב 'והעברתם את נחלתו' דמיותר לדרוש שיש לך העברה אחרת שהיא כירושה, וזו מתנת שכיב מרע. ולרבי ילפינן מזה שבת מעברת נחלה משבט לשבט ע"י שבעלה או בנה יורשין אותה.

לרב נחמן אמר רבה בר אבוא, דכתיב 'ונתתם את נחלתו לאחיו', דמיתור 'ונתתם' דרשינן שיש לך נתינה אחרת שהיא כזו, וזו מתנת שכיב מרע, ולר' זירא לשון 'ונתתם' הוא אורחיה דקרא.

לרב מנשיא בר ירמיה, דכתיב 'בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כי אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה', בצוואה בעלמא.

לרמי בר יחזקאל דכתיב 'ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו וגו' ויצו אל ביתו ויחנק', בצוואה בעלמא.

שלשה דברים צוה אחיתופל את בניו, אל תהיו במחלוקת ואל תמרדו במלכות בית דוד, ויום טוב של עצרת אם תראהו ברור (ואם הוא יום המעונן ורוח צפונית מנשבתו הוא כברור) זרעו חיטים, שמצליחין באותה שנה. לרב יצחק בר אבדימי סימני תבואות אם יצליחו סמכינן על חג

קנה שהיה מתנה במקצת ושני לא קנה.

איבעיא אם שכיב מרע יכול לחזור בו, כשהקדיש כל נכסיו אם אמרינן שהקדיש בלב שלם, כשהפקיר כל נכסיו אם כוונתו לשמים, והוציאו מדעתו ואינו חפץ בחזרתו, כשחילק נכסיו לעניים אם יד עניים כיד הקדש.

יום שלישי פרשת קרח - כ"ו סיון תשע"ז

דף קמ"ט ע"א

שכיב מרע שאמר יטול פלוני בנכסי או יזכה או יחזיק או יקנה, או יחסין וירת בראוי ליורשו [כר] יוחנן בן ברוקה] כולן לשון מתנה הן. ואיבעיא באמר יהנה בהן או יראה בהן או יעמוד בהן או ישען בהן, אם כוונתו למתנה גמורה אם לאו.

שכיב מרע שמכר כל נכסיו ועמד, אם המעות בעינייהו חוזר, דהשאים כדי שיוכל לחזור ולקנותו, שכיב מרע שהודה על נכסים דשל פלוני הם, זכה בהם פלוני.

איסור גיורא היו לו בפקדון אצל רבא י"ב אלף זוז, ובגו רב מרי הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה היה, ולא היה רב מרי יכול לזכות בממון זה משום צד. משום ירושה לאו בר ירושה הוא, משום מתנת שכיב מרע כיון דליתיה בירושה ליתיה במתנה דכירושה שויה רבנן, במשיכה אינו בידו, משום חליפין אין מטבע נקנה בחליפין, אגב קרקע אין לו קרקע, במעמד שלשתן שלא ירצה רבא לבא, ולבסוף הקנה ע"י שהודה שהן של רב מרי.

דף קמ"ט ע"ב

שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת, לרב יהודה אמר רב כל שהוא היינו קרקע כדי פרסנתו. לרב ירמיה בר אבא מטלטלין כדי פרנסתו. ואמר רב ששת כמה מכוונים דבריהם, דטעמא דע"י שיור מתנתו מתנה משום דסמיך עלייהו כשיעמוד מחליו, וע"כ ה"ה מטלטלין. לרב יוסף אינו מכוון, דהא במתניתין אמרינן קרקע ולא מטלטלין, כל שהוא ולא כדי פרנסתו. ולרב יוסף הא דתנן גבי הכותב נכסיו לעבדו שאם שייר קרקע לא יצא בן חורין ואמר רב דימי דה"ה אם שייר מטלטלין, נקט קרקע משום רישא דמיירי בקרקע. והא דתנן גבי ראשית הגז דלחכמים שיעורה חמש רחלות גוזזות כל שהן ואמר רב דהיינו מנה ופרס, משום דר' דוסא נקט שיעור גדול והם נקטו שיעור קטן קרי לה כל שהן.

הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין, שהעבד בכלל נכסים. לרבנן שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין שהעבד הוקש לקרקעות ושמה נתכוין

במלוה על פה לפלוני, הלואתו לפלוני. ואע"ג דבבריא אין יכול להקנות מלוה על פה דלהוצאה ניתנה, לרב פפא הואיל וישנו בירושה שיוורש יורשה ישנו במתנת שכיב מרע דכירושה שויה רבנן. לרב אחא בריה דרב איקא הואיל וישנו בבריא כשמקנה במעמד שלשתן ישנו במתנת שכיב מרע.

מכר דקל לאחד ואח"כ מכר פירותיו לאחר, איבעיא אם אמרינן שכשמכר הדקל שייר לעצמו מקום הפירות דהיינו ענפי האילן, וכשנתן לשני הפירות עדיין שייר לעצמו מקום הפירות, ודינו כמתנת שכיב מרע ששייר קרקע כל שהוא שמתנתו מתנה. או דכשנתן הדקל לראשון נתן לו גם מקום צימוח פירות.

מכר הדקל ואמר לו חוץ מפירותיו, כיון שהוא לישנא יתירא דמעיקרא דקל לבדו בלא פירות נתן לו, אמרינן ששייר לעצמו מקום הפירות, וכרם זביד דדרשינן לישנא יתירא.

דף קמ"ח ע"ב

המוכר בית לא מכר את העליה שעל גג הבית, המוכר בית ואמר על מנת שהדיוטא העליונה שלו כיון שהוא לישנא יתירא אמרינן שרצה לשייר לעצמו מקום בחצר שלפני הבית, שאם רצה להוציא זיזין מדיוטא העליונה לשם מוציא. מכר בית לאחד ודיוטא לאחד איבעיא אי הוי לישנא יתירא. מכר הבית ואמר חוץ מדיוטא הוי כעל מנת ושייר מקום זיזין.

שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים, אם משעה ראשונה היה בדעתו לחלק כל נכסיו ולא לשייר כלום, אם מת קנו כולם ואם עמד חוזר בכולן. אם אחר שחילק מקצת שתק ולא רצה לחלק עוד, [דשכיב מרע מדייק ואח"כ נותן ובודאי לא שתק משום שצריך לעיין למי לתת] ואח"כ נמלך לחלק כל הנותר, מת קנו כולן, ואם עמד אין חוזר אלא באחרון שלא היה במתנתו שיור אבל קמאי קנו דהיה שיור במתנתם.

שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ועמד, אינו חוזר דחיישינן שמא יש לו נכסים במדינה אחרת. ומתניתין דאמר שאין מתנתו קיימת, לרב חמא באומר כל נכסי נתונין לפלוני ופלוני, דכל היכא דאיתנהו נתונין במתנה וליכא שיור, למר בר רב אשי במוחזק לנו שאין לו.

שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחד וחזר בו ונתן מקצת לאחר, הוי חזרה בכולה, וראשון לא קנה, ושני קנה בין מת בין שעמד דנתן לו מתנה במקצת דהוי מתנה. כתב מקצת נכסים לאחד ונמלך וכתב המותר לאחר אם מת קנו שניהם, אם עמד ראשון

זה כריתות גמורה דגם זכות האדון כתוב בו, או דכיון דשייר מטלטלין מאן לימא לן שלא נתכוין לשייר עבדו בכלל המטלטלים ולא כריתות הוא.

חמשה נותני מתנה דינן חלוק בנותנין כל נכסיהם ממשייר קצת. שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ושייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת, לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת. עבד, הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין, שייר קרקע כל שהוא לא יצא בו חורין. אשתו, הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא. בניו הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה. מברחת אלמנה שרוצה לינשא ולהבריח בעלה מנכסיה ואם תתאלמן או תתגרש יחזרו לה נכסיה, צריכה שתכתוב כל נכסיה לאחר, דכיון שלא שיירה מידי ודאי לא נתנה לזה אלא בשביל שרוצה לינשא ולכשתרצה יחזרו לה, ועשאוהו אצל בעל כנכסים שאינם ידועין לו, כשיטת ר' שמעון בן גמליאל, אבל אם שיירה כל שהוא קנה מקבל המתנה ולא יחזרו לה הנכסים. ובכל אלו גם מטלטלין הוי שיוור, חוץ מכתובה דמטלטלין לא חשיב שיוור, ולאמימר מטלטלין הכתובין בכתובה ואיתנהו בעינייהו הוי שיוור לפי שסבר שגובה כתובתה מהן.

נותן מתנה שכתב נכסי לפלניא.

עבדו בכלל זה שנקרא נכסים, דתנן הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין.

קרקע נקרא נכסים, דתנן נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה.

גלימא נקרא נכסים, דתנן ושאיין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה, וקאי ארישא דתני נכסים.

מעות נקראו נכסים, דתנן ושאיין להן אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ובשטר ובחזקה, ואיירי גם במעות, כרב פפא שהיו בני חוזאי חייבין לו י"ב אלף זוז ושלח לרב שמואל בר אחא לגבותו והקנה לו המעות בתורת הרשאה אגב קרקע של כניסת ביתו.

שטר נקרא נכסים, דאמר רבה בר יצחק, שני שטרות הן, אמר זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו שטר יכול לחזור מייפוי כח דשטר כל זמן שלא נמסר, ואין יכול לחזור מן השדה אחר שזכו בה בקנין. אמר על מנת שתכתבו לו את השטר חוזר מן המתנה עד שיתנו את השטר. ואמר רב הונא דשטר שלישי, אם קדם מוכר וכתב את השטר שלא בפני לוקח להיות מזומן ללוקח כשירצה למוכרו, כיון שהחזיק זה בקרקע נקנה שטר אגביה בכל מקום שהוא, דלדעת כן מוכר לו את השדה שיקנה הלוקח בשטר הנכתב לשמו, והרי דשטר הוא

לשייר את העבד, ונמצא שאינו בן חורין ואף נכסים לא קנה. שייר מטלטלין כל שהוא לא יצא בן חורין שהעבד מטלטל הוא. שייר שדה פלונית הרי הוא בן חורין שהעבד אינו בכלל אותו כשדה. לר' שמעון, לעולם הוא בן חורין דקרקע שייר ולא עבד, עד שיאמר כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוה שבהן, דלא יצא בן חורין, שעל העבד נתכוין וכתב לו דרך כבוד.

יום רביעי פרשת קרח - כ"ז סיון תשע"ז

דף ק"נ ע"א

הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה דבההוא קרקע מחלה כתובתה אבל כתב לה מטלטלין כל שהוא לא אבדה כתובתה דכתובה עיקרה גובה ממקרקעי ולא ממטלטלי.

קרקע כל שהוא חייבת בפאה ובכורים ולכתוב עליה פרוזבול (דתקנו רבנן שאם יש ללוה קרקע הוי כיש לו משכון שאין שביעית משמטת) ולקנות אגביה נכסים שאין להם אחריות. אבל וידוי מעשר אע"ג דכתיב 'ואת האדמה אשר נתת לנו', אפילו אין לו קרקע יתוודה, ד'לנו' אכל ישראל קאי שראויין ליטול חלק בארץ.

שיעור ראשית הגז, לר' דוסא בן הרמינס צריך ה' רחלות שכל אחד גוזזת מנה ופרס. לחכמים ה' רחלות גוזזות כל שהן דהיינו חמישית מנה ופרס לכל אחד.

הכותב מטלטלאי לפלניא, קנה כל תשמישתו לבד מחטין ושעורין ובהמותיו. כל מטלטלאי לפלניא קנה אפילו חטין ושעורין, ואפילו ריחיים העליונה, שרגילין ליטלה משם כדי לתקנה, אבל לא ריחיים התחתונה, שמתקנים אותה במקומה. כל דמטלטל קנה אפילו ריחיים התחתונה, דכל שיכולין לטלטל נתכוין.

איבעיא, עבד לענין מתנה אם כקרקע הוא או כמטלטלין.

המוכר את העיר מכר בתים שיחין ומערות ומרחצאות ובית הבדין ובית השלחין, אבל לא את המטלטלין. אם אמר היא וכל מה שבתוכה אפילו היו בה בהמה או עבדים [דהוי כמקרקעי אן מטלטלי דניידי, ולא ככל קרקע או מטלטלין], הרי כולן מכורין.

הכותב נכסיו לעבדו ושייר מטלטלין כל שהוא, לא יצא בן חורין, לרבא, משום דעבד מטלטל הוא. לרב אשי, משום דעבד גמר לה לה מגט אשה דבעינן כריתות, וכיון ששייר מטלטלין אין בשטר

כנכסים שאין להן אחריות.

בהמה קרוייה נכסים דתנן המקדיש נכסיו והיו בהן דברים הראויין לגבי מזבח, יינות שמנים ועופות.

תפילין קרויים נכסים דתנן המקדיש נכסיו אף תפילין בכלל, ופודאן בשוייהן.

איבעיא אם ספר תורה קרוייה נכסים, אם כיון דאסור למוכרו אינו בכלל נכסים, או דכיון דנמכר ללמוד תורה ולישא אשה נקרא נכסים.

יום המישי פרשת קרח - כ"ח סיון תשע"ז

דף קנ"א ע"א

אם רב זוטרא בר טוביא כתבה נכסיה לבנה ואמרה שזהו משום שרוצה לינשא לרב זביד ורוצה להבריח בעלה מנכסיה, נישאת ונתגרשה, ותבעה נכסיה מבנה, לרב ביבי בר אביי, כיון שמכרה משום שרצתה לינשא והא נישאת נתקיימה המתנה, והקשה רב הונא בריה דרב יהושע דאפילו לחכמים שאמרו שמברחת נכסיה קנה הלוקח הני מילי היכי דלא גילתה דעתה, אבל הכא שאמרה שמוכרת רק כדי לינשא והא נתגרשה, בטלה המכירה.

אם רמי בר חמא כתבה נכסיה בלילה לרמי בר חמא ובבוקר לרב עוקבא בר חמא, רב ששת העמיד רמי בר חמא בנכסים דכיון שמתה דבריה הראשונים ככתובין וכמסורין ואין יכולה לחזור בה, רב נחמן העמיד רב עוקבא בר חמא כדאמר שמואל דכל שאילו עמד חוזר יכול לחזור במתנתו, וגם יכול לחזור וליתן לאחר, וע"כ גם כשמתה הועילה חזרתה.

דברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמי וא"צ מקבל המתנה למשוך.

דף קנ"א ע"ב

אחותו של רב דימי בר יוסף היה לה קרקע, וכל עת שחלשה היתה מקנה לו וכשעמדה היתה חוזרת בה. פעם אחת חלשה ולא רצה רב דימי בר יוסף לבא לקנות עד שאמרה שיקנה השדה בקנין גמור שלא תוכל לחזור, ובא ושייר מקצת השדה שלא נטל וקנה מידה, דהוי מתנה במקצת, וכשעמדה חזרה בה, ואמר רב נחמן דכיון שאמרה כששלחה לקרוא לאחיה ווי דקא מיתה הך איתתא הוי מצווה מחמת מיתה דחוזר אפילו אם שייר.

מתנת שכיב מרע במקצת, למר זוטרא בריה דרב נחמן משמיה דרב נחמן, הרי הוא כמתנת בריא דאם עמד אינו חוזר וכמתנת שכיב מרע דלא בעי קנין, לרבא בעיא קנין, להלכה מתנת שכיב מרע

במקצת צריך קנין אפילו מת.

מתנת שכיב מרע בכל הנכסים אע"פ שקנו מידו אם עמד חוזר, דבידוע שלא ציוה אלא מחמת מיתה.

מצווה מחמת מיתה, לתירוץ א' (לרבא) בין שייר בין לא שייר אם מת אע"פ שלא קנו מידו קנה ואם עמד חוזר, לרב הונא בריה דרב יהושע בנותן מתנה במקצת בעי קנין, ובמחלק כל נכסיו לא בעי קנין, להלכה א"צ קנין אם מת, ואם עמד חוזר אע"פ דקנו מיניה.

האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה, דאין גט לאחר מיתה.

יום שישי פרשת קרח - כ"ט סיון תשע"ז

דף קנ"ב ע"א

מתנת שכיב מרע בכל הנכסים שכתוב בה קנין או שהיה בה קנין אע"פ שלא כתוב בה. לרב הרי היא כמתנת בריא שאם עמד אינו חוזר וכמתנת שכיב מרע שאם אמר הלואתו לפלוני הלואתו לפלוני גם בלא מעמד שלשתן. לשמואל מספקא ליה דכיון דלא צריך קנין ועשה קנין, נתכוין שלא יקנה אלא ע"י הקנין במתנת שכיב מרע ואין שטר ואין קנין לאחר מיתה. ואם ייפה כחו שכתב בשטר וקנינא מיניה להוסיף על מתנה זו שבע"פ קנה.

שכיב מרע שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני ומת אין כותבין ונותנין דכיון דלא קנו מידו שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה. ואם אמר ליפות את כחו שיכתבו בשטר ייפוי כח קנין דמוסיף על המתנה, כותבין ונותנין.

דף קנ"ב ע"ב

שכיב מרע שכתב כל נכסיו לראובן וחזר וכתבן לשמעון, דייתיקי של שני מבטל דייתיקי של ראשון.

כתב כל נכסיו לראובן ומסר לו השטר וחזר וכתב לשמעון וזיכה לו השטר, לרב ראשון קנה דכיון שזיכה הוי כקנין וכמתנת בריא שאין יכול לחזור, לשמואל הוי כמתנת שכיב מרע שאין בה קנין דכיון דאם עמד חוזר יכול לחזור בו, ושני קנה. כתב לראשון וזיכה לו וקנו מידו, אף לשמואל אין יכול לחזור בו דכיון דעבד כולי האי לא הוי אלא ליפות את כחו.

שבת קודש פרשת קרח - ל' סיון תשע"ז

דף קנ"ג ע"א

כתב וזיכה והקנה לאחר ועמד אין יכול לחזור (אף

דף קנ"ד ע"א

מחלוקת ר' מאיר וחכמים

לרב הונא ורבה איירי שהוא בריא עכשיו, דר' מאיר כר' נתן דאזלינן בתר השתא וצריך להביא עדים ששכיב מרע היה, חכמים כר' יעקב, דבשטר בריא כתוב 'הוה מהלך על רגלוהי בשוקא', ובשטר שכיב מרע 'קציר ורמי בערסיה' ובוזה לא כתוב לא זה ולא זה, והעמד ממון על חזקתו ועל המקבל מתנה להביא ראיה.

לרבה בר רב הונא לר' מאיר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו, דסתם שטרות הרי הם כשרים ואין לך קיום גדול מהודאתו, וע"כ צריך ראיה בעדים ששכיב מרע היה. לחכמים צריך לקיימו בעדים ובלא זה נאמן לומר ששכיב מרע היה, ולא רק עדים יכולים להרע השטר.

העדים שאמרו כתב ידינו הוא זה אבל אנוסים היינו קטנים היינו פסולים היינו, לחכמים נאמנין דהפה שאסר הוא הפה שהתיר דמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, לר' מאיר אין נאמנים דכיון שבהודאתן קיימו השטר אין נאמנין דליכא הפה שאסר.

דף קנ"ד ע"ב

למסקנא, לר' יוחנן (כדאמר לר' ינאי רבו) פליגי ר' מאיר וחכמים במודה בשטר שכתבו, ולרבינו יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל גרסינן איפכא במתניתין ובברייתא, דלר' מאיר בין בעדים בין במתחייב עצמו מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, ולחכמים אין צריך לקיימו ואינו נאמן לומר שכיב מרע היה, וכן העדים אין נאמנין לומר אנוסין היינו. ולריש לקיש פליגי לענין עדים.

האוכל שדה בחזקת שהיא שלו וערער עליו אחד והוציא עליו שטר מכירה או נתינה, אם אמר איני מכיר בשטר זה, יתקיים בחותמיו. ואם אמר שטר פסים הוא (שנתן לו שיראה בעל נכסים) או שטר אמנה הוא (שהאמינו לתת לו לפני ששילם) אם יש עדים לדבריו נאמן ואם לאו הלך אחר השטר, כרבנן דמודה בשטר שכתבו א"צ לקיימו, וע"כ כיון שהודה ששטר אמיתי הוא שוב אינו נאמן לומר שטר פסים או אמנה הוא.

דף קנ"ה ע"א

לעיל קנ"ד. מעשה בבני ברק באחד שמכר בנכסי אביו ומת והנכסים היו ביד הלוקח ועמדו עליו

(לשמואל), דכיון שכתב וזיכה והקנה ודאי ליפות את כחו בא.

מתנה שכתוב בה 'בחיים ובמות', לרב מדכתב במות הוי כמתנת שכיב מרע, ואם עמד חוזר ומה שכתב בחיים הוא רק לסימן טוב שלא רצה לפתוח פיו לשטן. לשמואל מדכתב בחיים הוי כמתנת בריא ואין חוזר, ומה שכתב במות הוא כמי שאמר מעתה ועד עולם. לנהרדעי הלכה כרב. לרבא אם כתב בה 'מחיים' קנה. ואמר אמימר דאין הלכה כרבא כיון דאמרו נהרדעי הלכה כרב בכתב בחיים וה"ה בכתב מחיים.

רב נחמן לא פסק בזה כרב באתריה דשמואל.

רבא פסק לאשה כשמעתייה, והטרידה אותו שלא דן יפה, ואמר לרב פפא ב"ר חנן סופרו לכתוב לה שהדין עמה ולכתוב בסוף 'שוכר עליהן או מטען', והבינה וקללתו שתטבע ספינתו, ואף ששרו בגדיו במים לא ניצל מטביעה.

מתנה שאין כתוב בשטר ששכיב מרע היה, הוא אומר שכיב מרע הייתי וחוזר והן אומרים בריא היית ואין יכול לחזור, לר' מאיר צריך להביא ראיה ששכיב מרע היה, לחכמים הלקוחות שמוציאין ממנו עליהם הראיה.

דף קנ"ג ע"ב

מתנה שכתוב בה 'כדי הוה קציר ורמי בערסיה' ולא כתב בה 'ומגו מרעיה איפטר לבית עולמיה', לרבה קברו מוכיח עליו שמת מתוך חוליו דבתר השתא אזלינן כר' נתן, לאביי מה ספינה שטבעה שרובן ליאבד נותנין חומרי חיים וחומרי מתים חולין שרובן לחיים ודאי חיישינן שקם מחליו ואח"כ חלה ומת.

מתנה שאין כתוב בה לא לשון מתנת בריא ולא לשון מתנת שכיב מרע, לר' יעקב הנותן מוציא מידיהן דהעמד נכסים על חזקתם, והם אין מוציאין מידו אלא בעדים שבריא היה. לר' נתן אזלינן בתר השתא, אם בריא הוא עתה עליו להביא ראיה שהיה חולה, ואם שכיב מרע הוא עליהם להביא ראיה שבריא היה.

בקעה בימות החמה רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה, דלאו מקום סתירה הוא. בימות הגשמים רשות היחיד לכאן ולכאן. הבא לישאל שנכנס לבקעה ואין יודע מתי נכנס לר' יעקב העמד טהור על חזקתו לר' נתן אזלינן בתר השתא אם ימות החמה הן רה"ר הוא ואם ימות הגשמים רה"י הוא. אם עבר עליה ימות הגשמים, לרבא (לפירוש א' אליבא דר' אלעזר, לר"ח פליג עליה), שוב לא יצא מתורת רה"י.

ולחליצה דלא כר' יוסי דאמר 'איש' כתוב בפרשה אבל אשה בין גדולה ובין קטנה, ולמיאונין דלא כר' יוסי שיכולה למאן עד שירבה השחור. מכר בנכסי אביו עד שיהא בן כ' שנה לאפוקי ממ"ד בן י"ח.

המחלק נכסיו על פיו לר' אליעזר צריך קנין גם במתנת שכיב מרע, לחכמים דבריו ככתובין וכמסורין.

דף קנ"ז ע"ב

אמן של בני רוכל היתה חולה ואמרה תנו כבינתי לבתי ששווה י"ב מנה ומתה וקיימו חכמים את דבריה. לר' אליעזר אין ראייה מהם שרשעים היו שקיימו קוצים בכרם, דלדידיה כלאים הוא ואוסר הכרם שכן בערביא מקיימין קוצין לגמליהם. לחכמים ראייה מהם, דמה שקיימו קוצים בכרם אינו עבירה, דלדידהו אינו כלאים דאינו דבר שכמוהו מקיימין.

קונין קנין משכיב מרע אפילו בשבת, ולא משום דהלכה כר' אליעזר אלא שמא תטרוף דעתו עליו, וע"כ קונין דסמכא דעתיה.

שכיב מרע המחלק נכסיו על פיו

לר' מאיר, לר' אליעזר בחול דבריו קיימין מפני שיכול לכתוב והראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, אבל לא בשבת, לר' יהושע בחול אמרו וק"ו לשבת דכיון דאין יכול לכתוב עשו לו תקנה לקנות באמירה שלא תטרוף דעתו.

לר' יהודה, לר' אליעזר בשבת דבריו קיימין משום שאין יכול לכתוב אבל לא בחול. לר' יהושע בשבת אמרו וק"ו בחול דראוי לבילה.

זכין לאדם שלא בפניו

לר' מאיר, לר' אליעזר זכין לגדול שהוא בר זכיה ושליחות ואין זכין לקטן, לר' יהושע בגדול אמרו ק"ו לקטן שאין יכול לזכות ותקנו שיוכלו לזכות לצורכו.

לר' יהודה לר' אליעזר זכין קטן ואין זכין לגדול לר' יהושע לקטן אמרו וק"ו לגדול.

יום רביעי פרשת חוקת - ד' תמוז תשע"ז

דף קנ"ז ע"א

נפל הבית עליו ועל אביו או על מורישיו, והיתה עליו כתובת אשה ובעל חוב, יורשי האב אומרים הבן מת ראשון והם ירשו מכח אביו ואין בע"ח גובה ממנו. ובע"ח אומרים האב מת ראשון ואח"כ מת בנו. לבית שמאי יחלוקו דשטר העומד לגבות

בני משפחה וערערו לומר קטן היה בשעת מיתה, אמר להם ר' עקיבא שצריכין בני המשפחה להביא עדים להוציא, שאין רשאים לבודקו בסימניו דאין רשאים לנוולו, וגם אם דומין לסימני גדול סימנין עשויין להשתנות, לר' יוחנן דלכולי עלמא מהני ראייה בקיום השטר עי"ז ירדו הלקוחות לנכסים שלו, לריש לקיש דבעינן ראייה בעדים ירדו לקוחות משום דערער דבני משפחה לא ערער הוא דחזקה אין העדים חותמין על השטר אא"כ נעשה גדול.

קטן בנכסי אביו, [מטלטלי יכול למכור מכבן שש או שבע כפי חורפון] בקרקע, לרבא אמר רב נחמן בן י"ח, לרב הונא בר חיננא אמר ר"ג בן כ', וכן הלכה (קנ"ו).

דף קנ"ה ע"ב

בן כ' שלא הביא שתי שערות, אם נולדו בו סימני סריס, יביאו ראייה שהוא בן כ' ואז נקבע כסריס שאין חולץ ואין מייבם, לא נולדו בו סימני סריס עד בן ל"ו שנה שהיא רוב שנותיו אמרינן דקטן הוא, ומאז סריס הוא.

איבעיא בתוך הזמן של י"ח או כ' אם הוי כלפני זמן או כלאחר זמן, לרבא בר רב שילא אמר ר"ג תוך זמן כלאחר זמן. רבא ראה בן תוך הזמן שמכר בנכסים ואמר שלא עשה ולא כלום, אבל יש לומר שראה בו שטות יתירה ששיחרר עבדו אבל סתם תוך הזמן לא פשטינן. ולהלכה תוך זמן כלפני זמן (קנ"ו).

תינוק בן י"ג ויום אחד תינוקת בת י"ב ויום אחד, שיש להם חכמה יתירה ויודעין בטיב משא ומתן, מקחן מקח וממכרן ממכר. וכן אם מסבירים לו דבר חכמה ויודע להבין חכם הוא וממכרו ממכר.

בן פחות מכ' שאין יודע בטיב משא ומתן כשר לעדות מבן י"ג למטלטלין שע"ז ממכרו ממכר מבן שש שבע רק היה פסול לעדות משום דכתיב 'ועמדו שני האנשים'. אבל לקרקע פסול.

בן פחות מכ' אע"פ שאין ממכרו ממכר מתנתו מתנה, דמכירה קיים לרבנן שדעתו של ינוקא קרובה למעות וזמנין דמקרקשי ליה זוזי וימכור כל נכסי אביו, אבל מתנה שאם לא שההנהו לא היה נותן לו, תקנו שתהא מתנתו מתנה כדי שיטיבו אנשים עמו.

יום שלישי פרשת חוקת - ג' תמוז תשע"ז

דף קנ"ז ע"א

להלכה, בן י"ג שנה, בודקין אם הביא שערות, ליחשב קידושי ודאי, ואם ייבם בן ט' לענין גירושין,

כגבוי דמי וחשיבי בע"ח כודאי לגבי יורשים, לבית הלל נכסים בחזקתם דאין ספק מוציא מידי ודאי יורשין.

המלוה את חבירו בשטר גובה מנכסים משועבדים, ע"י עדים גובה מנכסים בני חורין.

איבעיא בכתב שמשעבד נכסים שעתיד לקנות, דלר' מאיר דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם פשיטא שיכול להשתעבד, אבל לרבנן, אם קנה נכסים והם ברשותו ודאי גובין מהם ואפילו מגלימא דעל כתפיה, אבל במשועבדין מספקא לן. ומתניתין שבע"ח רוצה לגבות ממה שישורש הבן אפשר לאוקמי כר' מאיר.

שטרי חוב המוקדמין (שכתב בשטר א' ניסן והלוואתו בט"ו) פסולין דטורף לקוחות שלא כדין, ומאחרין (שלוה בניסן וכתב תשרי) כשרין, [ואפשר לאוקמי כר' מאיר, וע"כ גובה בלאו הכי גם מנכסים שמניסן עד תשרי].

לוה וכתב דאיכני ולוה וכתב גם לשני דאיכני, אם תמצוי לומר דאיכני משתעבד. לרב נחמן, ראשון קנה שנסתעבד לו לרב הונא ורב בר אבון יחלוקו דכשקנה חל השעבוד לשניהם, וכן הלכה.

מכר שדה לחבירו והשביחה ובא בע"ח וטרפה, כשגובה הלוקח מן הלוה גובה הקרן מנכסים משועבדים והשבח מנכסים בני חורין, וכיון שנתבאר דבנסתעבד לשנים יחלוקו, הכא נמי נשתעבד הלוה לבע"ח וללוקח ויחלקו את השבח.

יום חמישי פרשת חוקת - ה' תמוז תשע"ז

דף קנ"ח ע"א

נפל הבית עליו ועל אשתו, ויש שם נכסי צאן ברזל שהכניסה מבית אביה, יורשי הבעל אומרים אשה מתה ראשון ואח"כ מת בעלה יורשי האשה אומרים בעל מת ראשון ואח"כ מתה אשה וירשתו, לבית שמאי יחלוקו לבית הלל נכסים בחזקתן. לר' יוחנן בחזקת יורשי הבעל, שהרי אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו, לר' אלעזר בחזקת יורשי האשה שהיא הכניסה מבית אביה, לבר קפרא הואיל ושניהם באים בטענה לירש הוי בחזקת יורשי האב.

דף קנ"ח ע"ב

נפל הבית עליו ועל אמו ולא היה לאמו עוד בן, לכולי עלמא יחלוקו דתרוייהו באין בטענת ירושה. [אם היה לאמו עוד בן דהוי ליה ודאי בחצי שלו ואחר ספק אם יש לו כלל אין ספק מוציא מידי ודאי] לר' עקיבא לבית הלל נכסים

בחזקתן גם בזה, לר' זירא בחזקת יורשי הבן שקרוב ליורשה יותר מכולם. לר' אילא בחזקת יורשי האם הואיל והוחזקה נחלה באותה השבט בימי אלמנותה, וכשעלה ר' זירא לארץ ישראל קם בשיטתו.

אזירא דארץ ישראל מחכים.

בן עזאי לא חלק כבוד לר' עקיבא במתניתין משום דתלמיד חבר היה לו.

יום שישי פרשת חוקת - ו' תמוז תשע"ז

דף קנ"ט ע"א

בן שמכר בנכסי אביו בחיי אביו ומת, בנו מוציא מיד הלקוחות דראוי היה לאביו ולא בא לידו מעולם. וזו היא שקשה בדיני ממונות, דמה שכתוב 'תחת אבותיך יהא בניך' ברכה הוא.

בן בכור שמכר חלק בכורה בחיי אביו ומת בחיי אביו בנו מוציא מיד הלקוחות, דבנו יורש חלק בכורת אביו.

היה יודע עדות בשטר לפני שנעשה גזלן ונעשה גזלן, וכן היה יודע עדות בשטר עד שלא נפלה לו בירושה, הוא אינו מעיד על כתב ידו אבל אחרים מעידים, ואפשר לאוקמי כשהוחזק כתב ידו בבית דין לפני שנעשה גזלן.

היה יודע בעדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו הוא אינו מעיד על כתב ידו אבל אחרים מעידין, ואע"פ שלא הוחזק כתב ידו בבית דין, דגזירת מלך הוא שהוא אינו נאמן ואחרים נאמנים ולא משום שמשקר, וראיה ממשא ואהרן.

דף קנ"ט ע"ב

אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחיו מן האב דנאמרה סיבה בבן ונאמרה סיבה בבעל מה סיבה האמורה בבעל אין הבעל יורש את אשתו בקבר אף סיבה האמורה בבן.

אמר לחבירו נכסי דבר סיסין אני מוכר לך, והיה קרקע שנקרא דבי בר סיסין, א"ל המוכר שרק נקרא כן, לרב נחמן קנה לוקח דכיון שמיקריא דבי בר סיסין עליו מוטל לגלות שאינו דבר סיסין, לרבא המוציא מחבירו עליו הראיה ואין הלוקח יכול להוציא מן המוכר בלא ראיה.

אמר לחבירו מה בעית בהאי ביתא וא"ל מינך זבינתה ואכלית שני חזקה ואמר המערער שהיה משתמש בחדרים הפנימים ולכן לא מחה, לרב נחמן צריך הלוקח להביא עדים שדר ג' שנים בלא המערער. לרבא המוציא מחבירו עליו הראיה.